

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. การอภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 848 คน (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 หน้า 16)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 262 คนในการกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610.)

3. กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21
จำนวน 10 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)
ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ และมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
6 ขั้นตอน ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษา ข้อมูลพื้นฐานกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ บทบาทภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อสำรวจสภาพ ปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ทำการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และทำการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง

วิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 21 จำนวน 10 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่ได้จากการทดลองใช้ แล้วนำมาเขียน
รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เผยแพร่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ พบว่า

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย
การเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) การพัฒนานักเรียน 4) การพัฒนาครู
5) การจัดบรรยากาศในสถานศึกษา

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาประกอบด้วย

2.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
โดยยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการพัฒนาที่
หลากหลาย ประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติจริง
และการติดตามประเมินผล

2.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการ
พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย
1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักและเจตคติ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมและทักษะด้าน
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการนำความรู้และ
ทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาสาระในเอกสารประกอบการพัฒนา
ที่ครอบคลุมองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ทั้ง 5 องค์ประกอบ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ 2) การ

พัฒนาหลักสูตรและการสอน 3)การพัฒนานักเรียน 4)การพัฒนาครู 5)การจัดบรรยากาศ
ในสถานศึกษา

2.4 กระบวนการพัฒนา หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการพัฒนา กระบวนการ
ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มี
วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 1)การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมโดย
ผู้เข้ารับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุย ระดมสมอง อภิปรายเรียนรู้การปฏิบัติงาน
และวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2)การศึกษาดูงานโดย
ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ร่วมศึกษาดูงานโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ศึกษาการปฏิบัติงาน
ที่เป็นเลิศของโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการสอบ o-net สูงกว่า
ระดับประเทศทุกกลุ่มสาระทั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 3)การฝึก
ปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนา ประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความ
เข้าใจที่ถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

2.5 การวัดและการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้
เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตรวจสอบได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา

ก่อนการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านตามองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้รองลงมาคือ
ด้านการพัฒนาครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดบรรยากาศใน
สถานศึกษา และด้านการพัฒนานักเรียน ตามลำดับ

หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่
ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการ เรียนรู้รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการจัด บรรยายภาคในสถานศึกษา และด้านการพัฒนานักเรียน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา โดยรวมและรายองค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้เข้ารับการพัฒนา หลังการทดลองใช้รูปแบบ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สูงกว่าก่อน การทดลองใช้

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์และการประเมินได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึง การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิธีคิด ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน พร้อมกับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำภาวะ ผู้นำทางวิชาการไปประยุกต์และปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง จนเกิดผลสำเร็จที่ ส่งผลไปยัง ครู นักเรียน และชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียน และงานด้านอื่นๆของสถานศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การเรียนรู้ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) การพัฒนานักเรียน 4)การพัฒนาครู 5) การจัด บรรยายภาคในสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าหมายการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู ด้าน การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการ

จัดสภาพบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการพัฒนานักเรียนอาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาอาจจะมีการดำเนินการอยู่แต่ยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง การดำเนินการตาม ภาวะผู้นำทั้ง 5 ด้านจึงดำเนินไปอย่างซ้ำๆ และยังไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาภาวะ ผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะด้านการพัฒนานักเรียนที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น ผู้บริหารอาจ คิดเพียงว่าระบบงานมีอยู่แล้ว และมีการมอบหมายงานให้ผู้ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ จึงไม่ได้กำกับ ติดตาม และตรวจสอบ ตลอดจนไม่คิดพัฒนาทั้งตนเองและครู ซึ่งใน ความเป็นจริงแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนางานวิชาการ ของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา เพราะฉะนั้นจึงต้องมี การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารให้เกิดความตระหนัก และให้มีความรู้ ความสามารถ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ulben and Hughes (1987) Davis and Thomas (1989) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย การทำงานตามเวลาที่กำหนดการจัตบรรยาภาคที่ดีของโรงเรียนการมุ่งเน้นด้านวิชาการ การคาดหวังต่อคณะครูและผลการปฏิบัติงานของครูการทำงานด้านหลักสูตรการเป็นผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนการเพิ่ม ความตระหนักในการประชุมโรงเรียนและมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนสูงส่วน Heck and Others (1990) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ต้อง มีการปกครองโรงเรียน การจัตบรรยาภาคโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียน ส่วน Hallin gerand Murphy (1985) Coleman and Adams (1998) พิสิษฐ์ แม้นเขียว (2546, บทคัดย่อ) Hoy and Miskel (1991) จันทราณี สงวนนาม (2545, บทคัดย่อ) Murphy (1990) Yamada (2000) Jo and Joseph Blasé กิติมา ปรีดีติลภ (2545, บทคัดย่อ) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2553) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า ผู้นำทางวิชาการควรมีการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียนการ สื่อสารเป้าประสงค์ของโรงเรียนการนิเทศและติดตามผลด้านการสอนการประสานงาน ด้านการใช้หลักสูตรการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการการจัด ให้มีสิ่งส่งเสริมภาพการเรียนรู้ความสัมพันธ์กับชุมชน และมีการกำกับ นิเทศ ติดตามผล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) Gupton (2010) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำ

ทางวิชาการต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองในการพัฒนางาน วิชาการมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆมาปรับใช้ตลอดเวลามุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและมีข้อมูลสารสนเทศและมีนักการศึกษาและผลการวิจัยของสมคิด สร้อยน้ำ (2547, บทคัดย่อ) Kaiser (2000) Cunningham and Cordeiro (2009) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงและพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและปรัชญาในหลักสูตรกลุ่มต่างๆการตระหนักดีว่าไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดการตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรการพัฒนาความเป็นมนุษย์การเป็นตัวแบบเชิงวิชาการการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและโชยา ภาวะบุตร (2554) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ คือ การบริหารจัดการสถานศึกษาได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพจะเกิดได้ ด้วยผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องมีความรู้ความสามารถ และศักยภาพในการปรับกระบวนการทัศน์ของตนเองและองค์กร โดยเน้นกระบวนการตัดสินใจที่มีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีม

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรสู่เป้าหมาย และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมสถานศึกษาอื่น ตลอดจนการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาของตนให้เป็นแบบอย่างได้

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวิธีการพัฒนา 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน โดยกำหนดเป็นกิจกรรม คือ สสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง และประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการจำนวน 5 ด้าน ก่อนรับการฝึกอบรม ฝึกอบรมในห้องใช้ระยะเวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 ศึกษาดูงานโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประชุมสรุปผลการศึกษาดูงานเมื่อเสร็จสิ้นจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

ทางวิชาการทุกชั้นตอนแล้ว ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 ระยะฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษารายสัปดาห์ จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้ง
ละ 6 ชั่วโมง เป็นเวลา 54 ชั่วโมง โดยใช้คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีทั้งหมด จำนวน 5 ชุด คือ การ
กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาครู ด้านการจัดบรรยากาศในสถานศึกษา 5 ชุดนี้
ใช้ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำในระยะที่ 1 และระยะที่ 3 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การ
อบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง การใช้คู่มือการดำเนินงาน และการศึกษาดูงาน
โรงเรียนมัธยมศึกษาจากนั้นเมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง
ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เป็นแบบอย่าง
แก่ครูบุคลากรและเพื่อนร่วมงาน ต้องได้รับการฝึกฝนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย
จึงจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกิดแนวคิด วิธีการ และความตระหนัก
ถึงความสำคัญในการพัฒนาวิชาการ และผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำทาง
วิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้เห็นความสำคัญและศึกษารูปแบบการ
พัฒนาภาวะผู้นำอยู่หลายท่าน ดังนี้ วรกัญญาพิไล แกระหัน (2555, บทคัดย่อ)
ทำการศึกษาในเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 3 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการ 11 ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะ
ผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มี
สาระสำคัญ ดังต่อไปนี้.1.หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการ
อย่างมีแผนและจัดทำเป็นแผนงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเป็น

ระบบและต่อเนื่อง และต้องมุ่งตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้บริหาร
 สถานศึกษา 2. จุดมุ่งหมายการพัฒนาภาวะผู้นำทางการวิชาการ เพื่อส่งเสริมมาตรฐาน
 วิชาชีพและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้บริหาร
 สถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเอง
 อยู่เสมอ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา 3. เนื้อหา
 หรือสิ่งที่ต้องพัฒนาภาวะผู้นำทางการ ได้แก่ ด้านความรู้เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับ
 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะมีความรู้ผู้นำทางการ ด้านภาระหน้าที่เป็นภาระหน้าที่และ
 เทคนิควิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ผู้นำทางการ ด้านทักษะ เป็นทักษะ
 ความเป็นผู้นำ และทักษะด้านเทคนิค 4. ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางการ ได้แก่
 การเตรียมการ การประเมินก่อนการดำเนินการ การพัฒนาภาวะผู้นำทางการ การ
 ฝึกปฏิบัติ การประเมินผลการดำเนินการ และการวิเคราะห์ผลการดำเนินการพัฒนา
 ไกศิชฎี เพลรินทร์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทาง
 วิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า 1) ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้
 ปรากฏว่า ได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน
 60 ตัวบ่งชี้ที่เป็นไปตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้การ
 กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้การ
 บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้การพัฒนานักเรียน
 จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้การพัฒนาครู จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้การสร้าง
 บรรยากาศการเรียนรู้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของ
 โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำทางการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า
 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 70.16$ df = 62 ค่า P = 0.22
 ค่า GFI = 0.98 ค่า AGFI = 0.96 ค่า RMSEA = 0.018) ผลการตรวจสอบความตรงเชิง
 โครงสร้างภาวะผู้นำทางการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลข้อมูล
 เชิงประจักษ์โดยใช้ค่าไค-สแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความ
 กลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบพบว่าโมเดลมีความ
 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการของผู้บริหาร
 สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมทดลองประกอบด้วย จำนวน 10
 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยทำการประเมินการทดลองใช้ทั้ง 5 ด้าน ผู้ประเมิน

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเองจาก 10 โรงเรียน จำนวน 10 คนร่วมประเมินประเมินก่อนการทดลอง ประเมินหลังทดลอง พบว่า

ก่อนการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการพัฒนานักเรียน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีการทำงานเป็นประจำ จึงคิดว่าไม่เกิดปัญหาในการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งในการปฏิบัติงานอาจเป็นเพราะว่าได้มีการติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ และได้พูดคุยพบปะ ติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความศรัทธา มีบารมี ได้รับความไว้วางใจส่งผลให้ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทีป บินชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ 2) สำรวจภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี ภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์อยู่ในพิสัยต่ำถึงพิสัยกลาง ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมอันเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ 8 องค์ประกอบ จาก 9 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ต้องมีการพัฒนา โดยการปรับเพิ่ม มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะที่สร้างศรัทธาบารมี 2) พฤติกรรมที่สร้างศรัทธาบารมี 3) การกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) การให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล และ 5) การให้รางวัลตามสถานการณ์ องค์ประกอบที่ต้องพัฒนาโดยการปรับลดมี 3 องค์ประกอบคือ 1) การบริหารงานแบบวางเฉยเชิงรุก 2) การบริหารงานแบบวางเฉยเชิงรับและ 3) การบริหารงานแบบเสรีนิยมส่วนด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอาจเป็นเพราะการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลายระดับตลอดจนกระบวนการประเมินคุณภาพก็มีการปรับเปลี่ยน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนา ติดตามความก้าวหน้า และสร้างความรู้

ความเข้าใจให้เกิดกับตนเองในห้วงเวลาที่จำกัด จึงทำให้มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ซึ่ง

หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการพัฒนานักเรียน

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในระหว่างที่ทำการทดลอง ได้รับความรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงภาวะผู้นำทางวิชาการ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะ เทคนิคในการพัฒนาการมีวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความตระหนัก นำแนวคิดและทฤษฎีไปประยุกต์ในหน่วยงานที่เป็นสถานศึกษาของตนได้ ซึ่งกัลยรัตน์ เมืองสง (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาในเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การมีกิจกรรมที่ใช้ความคิดความเข้าใจในระดับสูง ได้แก่ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยสามารถจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ได้แก่ มีการรายงานผลแผนงาน และโครงสร้างเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนางานและกำหนดแผนปฏิบัติการ องค์ประกอบที่ 3 มีความสามารถในการพยากรณ์และกำหนดอนาคตได้ ได้แก่ มีความสามารถเชิงรุกโดยกระทำการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ในขณะที่ผู้บริหารส่วนใหญ่จะวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนและรอปัญหาคลี่คลายไปเอง องค์ประกอบที่ 4 การมีความคิดปฏิกิริยา ได้แก่ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 5 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ที่สร้างจากแรงบันดาลใจ มีความทะเยอทะยานคิดนอกกรอบ และกว้างไกล และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ได้รับเลือกสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการระดมความคิดเห็น แนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประเด็นสำคัญตามองค์ประกอบทั้ง 5 คือ องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและวิชาชีพเพื่อคุณภาพของการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่ มีการทำงานที่มีเป้าหมาย และมีความสุขในการทำงาน องค์ประกอบที่ 3 ได้แก่ เป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ชับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และคิดเชิงรุกได้ องค์ประกอบที่ 4 ได้แก่ มีความคิดในเชิงรุกและสร้างแรง

บันดาลใจให้เพื่อนร่วมงานเกิดความคิดริเริ่มในการทำงานและการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 5 ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ได้ชัดเจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สถานการณ์ปัจจุบัน และเป้าหมายกลยุทธ์ภาครัฐและโซเชีย ภาวะบุตร (2555) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในยุคของการเปลี่ยนแปลงต้องให้ความสำคัญของการเป็นมืออาชีพ ย่อมต้องตระหนักถึงคุณลักษณะ ความรู้ความสามารถของตน ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในช่วงระยะติดตามผลนี้ เป็นช่วงที่มีการทบทวน มีการวางแผน การจัดเรียงระบบงานตามรูปแบบและวิธีการที่ได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้เกิดแนวคิดที่ชัดเจน และได้นำไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในระยะนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรเทพ ภูมิภักดีพรธณ (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาใน เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 7 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ 1) ด้านสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน 2) ด้านการทำให้เป็นผู้นำตนเอง 3) ด้านอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง 4) ด้านกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 5) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง 6) ด้านอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการให้รางวัลและตำหนิ อย่างสร้างสรรค์และ 7) ด้านสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยนำไปใช้ทดลองในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า ผู้เข้าอบรมหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีภาวะผู้นำสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แสดงว่ารูปแบบภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาครู ด้านการจัดบรรยากาศในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาครู ด้านการจัดบรรยากาศในสถานศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาด้านวิชาการของสถานศึกษาดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงขึ้น จะส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไป

1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ควรมีการวางแผนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา โดยให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้ผู้บริหารมีความตระหนัก เห็นถึงความสำคัญ และมีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

1.4 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรตระหนัก และให้ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดระยะเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน และควรใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกิดองค์ความรู้ มีทักษะเทคนิคในการบริหารจัดการศึกษา เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

1.5 ควรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอื่นด้วย เพื่อเป็นผลดีในภาพรวมของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือศึกษาในระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง ถ้ามีความเหมือนกันจะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับสูงกว่าประถมศึกษา เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ที่เป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมของหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผลที่ได้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐกับโรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่มาพัฒนาหน่วยงานของตน และนำสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ